

Vlastní známky - revoluce v naší známkové tvorbě

7. září letošního roku se zapíše do historie naší známkové tvorby jako její předěl: toho dne totiž vyšly první známky s náměty podle přání a návrhu objednatele. To, co je v některých jiných státech (Austrálie, Kanada, Rakousko a řada dalších) už dlouholetou praxí, u nás začínáme poprvé. Vlastním známkám jsme se podrobně věnovali v červnovém čísle, tehdy ale jen všeobecně. Dnes se však můžeme podrobně seznámit se skutečnou první emisí Vlastních známek v České republice, která byla slavnostně představena na veletrhu Sběratel.

Oficiální název nové emise je *Časopis Filatelie 2012* – což je logické, protože objednatelem byl náš časopis; informace o její přípravě, výrobě a vydání tedy máme opravdu z první ruky.

Návrh

Hned, když začalo být zřejmé, že vydavatel našich známek, ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, ve spolupráci s Českou poštou, s.p., rozhodli o zavedení nového produktu – Vlastních známek – začali jsme v redakci uvažovat o možnosti stát se jejich prvním objednatelem. Když pak 20. června vyšly známky s námětem Balík na poštu a Balík do ruky a výzvou *Pořádkte si Vlastní známky!*, začali jsme pracovat na návrzích, jak by takové známky podle naší představy měly vypadat. Z grafických důvodů jsme chtěli využít formát listu na výšku, v němž bychom uplatnili všechny tři varianty dosud vydaných známek – tedy nominální hodnotu A na výšku, A na šířku a E na šířku.

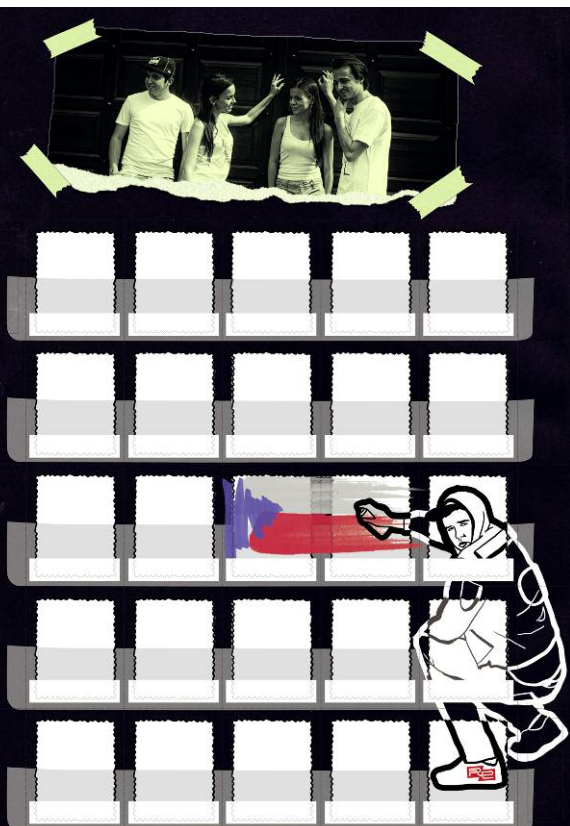
Oslovili jsme mladého slovenského výtvarníka Tibora Ficka, aby vypracoval návrh v podobě černého listu ze zásobníku, s průhlednými páskami s histori-

zujícími kulatými rohy (jak je známe ze starších zásobníků Brněnských papíren), do nichž by byly jednotlivé známky „zasunuty“. Podoba listu měla být určitou kombinací tradiční filatelie a moderního přístupu mládeže k ní, a my jsme doufali, že tak k našemu oboru přitáhneme pozornost mladších zájemců (obr. vlevo dole). Bylo totiž jasné, že první Vlastní známky půjde marketingově využít, protože o ně jistě projeví zájem sdělovací prostředky, zejména noviny, časopisy a televize, což slibovalo přinést filatelii i Filatelii nemalou bezplatnou reklamu.

Návrh této grafické úpravy si můžete prohlédnout na obrázku. „Plastové“ pásky měly být vytištěny bezbarvým lakem přes tisk známek. To je samozřejmě dražší, protože jde o tisk další, pátou „barvou“, kvůli němuž musí archy projít strojem ještě jednou (tradiční ofsetové stroje jsou jen čtyřbarevné). Vedle 25 námětů jednotlivých známek měl list obsahovat dva další motivy. Nahoře fotografii mladých lidí při nějaké typické oddychové činnosti, například jízdě na skejboardu; fotografii jsme chtěli „připevnit“ k listu kancelářskou sponkou nebo přichytit kousky lepenky – vše samozřejmě jen graficky, a aby to vypadalo plasticky, díky stínu pod sebou měla působit dojem, že poněkud odstává, a patinu jí měl dodat utržený okraj a mírně ohmatané ošumělé hrany. Vpravo dole pak měla být postava sprejera, který přes dvě známky uprostřed archu stříká českou vlajku, přičemž na známce vlevo je celá vlajka s klínem a vpravo historická vlajka bílo-červená. To jsme považovali za graficky zdařilou podobu, která by mohla oslovit mladé lidi a upozornit je na náš obor.

Návrh vznikl v době, kdy ještě nebyl znám (a zřejmě ani hotov) předpis, podle nějž je třeba grafické předlohy na vlastní známky předkládat. Po jeho zveřejnění se ukázalo, že nápad s páskami zásobníku nepůjde použít, protože pošta si na každé známce vyhradila prostor, který nesmí být zákazníkem potíštěn (být bezbarvým lakem). Jde o pruh v místě označení názvu státu a nominální hodnoty, pokračující vlevo, vpravo a dole až do okraje známky, který bychom museli v „páskách zásobníku“ vynechat. Tím by ale původní záměr ztratil na srozumitelnosti, takže nezbylo, než od něj upustit.

Nakonec jsme se rozhodli pro jinou úpravu, vycházející z tradiční podoby tituluho listu našeho časopisu (viz obr. vpravo). Na ten jsme pod hlavičkou uvedli datum vydání známek (7. září 2012) a místo dvaceti pěti námětů, které jsme měli připraveny, jsme použili jen patnáct, z toho první jsme zopakovali 11x. Rozhodli jsme se totiž, že našim věrným

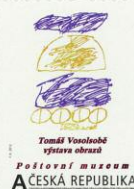
ČASOPIS ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FILATELISTŮ

Filatelie®

...koníček i investice!

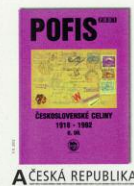
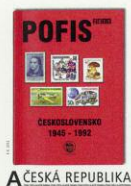
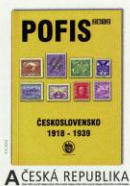
Ročník 62 • Vychází 7. září 2012

www.filatelie.cz

Filatelie®

Filatelie®

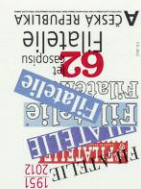
www.pofis.cz

www.stamps.cz

Filatelie®

Filatelie®

www.filatelie.cz

Vlastní známka:
Časopis Filatelie 2012

62 let časopisu

Filatelie®

Vlastní známka:
Časopis Filatelie 2012

www.ceskaposta.cz

VZ 0001

čtenářům, členům Klubu Filatelie, jako upomínku na tuto historickou událost, vydání prvních Vlastních známek České republiky, věnujeme tu úplně první, umístěnou v levém horním rohu listu, tedy na známkovém poli 1, která bude mít v katalogu České pošty (vedeném na jejich webových stránkách) katalogové číslo 1. Proto jsme pro ni zvolili námet Filatelie a na listu ji zopakovali ještě v dolních dvou řadách, které na většině listů odtrhneme, rozdělíme na jednotlivé známky a každému z vás pošleme jako dárek vložený v listopadovém čísle.

Náměty

První známka je tedy věnována historii našeho časopisu, který letos vychází už 62. rokem. Stejně výročí pak slaví i firma Pofis, tradiční vydavatel filatelistické literatury, zejména příruček, katalogů a monografií, které jsme věnovali druhou známku.

Obě přitom vycházejí z návrhů, které vytvořil člen našeho KF 00-65 Apollofila a známý tvůrce našich poštovních známek (bohužel předčasně zesnulý) Oldřich Pošumný k předložskému 60. výročí obou značek, pro vydání příležitostných dopisnic.

Na známkovém poli tři je umístěna známka s nominální hodnotou E (jediná v listu), orientovaná na šířku. Tu jsme věnovali webovým adresám, k nimž má náš časopis blízko: stamps.cz a filatelie.cz dobře znáte. Na filaso.cz je archiv starších ročníků našeho časopisu. Nově zařazené adresy by měly rozšířit nabídku na našem internetu – pofis.cz by měl přinášet aktualizace příruček, katalogů a monografií mezi jejich jednotlivými vydáními,

znalecka-hlidka.cz nové zprávy o výskytu padělků a o studiu pravých známek, zaciname-s-filatelii.cz návody a užitečné informace pro nové zájemce o náš obor (ale nejen pro ně). Jde o smělé záměry, jejichž naplnění si jistě vyžádá hodně času a práce, ale zveřejnění názvů na známce bude jistě pobídkou, aby dobré úmysly neustrnuly na půli cesty.

ZP 4, jediné s nominální hodnotou A s obrazem na šířku, je vyhrazeno propagaci aukcí Profil, jinak významného sponzora našeho časopisu, díky němuž jsme nemuseli už řadu let zvyšovat členský příspěvek Klubu Filatelie. Spolupráce s Profilem má však pro náš časopis a jeho čtenáře i další velkou výhodu, díky ní máme přístup k řadě vzác-

ných materiálů, s nimiž bychom se jinak seznámili jen stěží (což se odráží zejména ve Znalecké hlídce a v odborných článkách).

Poslední pole první řady, tedy ZP 5, je věnováno Poštovnímu muzeu v Praze. Je na něm vyobrazen první příležitostný přitisk na dopisnici, který muzeum vydalo v roce 1993, po němž pak následovalo přes sedm desítek dalších. Ten první byl vydán k výstavě Tomáše Vosolsobě, výtvarníka, fotografa a přítele muzea, který byl po celý život zapáleným filatelistou a ve svém novém domově, Svýcarsku, kam odešel za svou ženou, se dokonce podílel na známkové tvorbě. Je paradoxem, že u nás obdobnou příležitost nedostal, a protože loni zemřel, alespoň tímhle způsobem to chceme napravit.

Druhá řada známek v listu, tedy pole 6 – 10, je věnována aktuálním příručkám Pofis – ČSR I, ČSR II, ČR, pČaM a Čs. celinám (2. díl), na které jsme hrdi a které považujeme za vynikající ukázkou odborné publikační práce u nás. Svou kvalitou – odbornou, grafickou i polygrafickou – jsou jistě srovnatelné s nejlepšími pracemi vydávanými v zahraničí, takže si zařazení na známky jistě zaslouží.

První pole třetí řady, tedy ZP 11, jsme vyhradili znaku naší největší a nejstarší filatelistické organizace – Svazu českých filatelistů. Ten se po desítky let podílel na vydávání našeho časopisu a i nyní jej najdete v naší tiráži, protože Filatelii vydáváme ve spolupráci s ním. O vzájemných vztazích vypovídá i to, že v letošním roce začal zpravodaj svazu – Informace SCF – vycházet jako příloha Filatelie.

Na ZP 12 je logo připravované Česko-německé výstavy poštovních známek Ostropa 2013, která proběhne příští rok v Jihlavě. Jihlavští filatelisté tuto výstavu poprvé uspořádali už v roce 2003 a nyní si na ni troufli znovu. V době, kdy se šetří na všech stranách a občanská sdružení si stěžují na pokles zájmu o členství, je to odvážný a velmi užitečný

krok, který jsme se rozhodli podpořit vydáním poštovní známky. Více informací o chystané výstavě Ostropa 2013 naleznete na www.ostropa.cz a psát o ní samozřejmě bude i náš časopis.

Přesně uprostřed pětadvacetibloku, na ZP 13, se nachází známka věnovaná veletrhu

Sběratel, jehož 15. ročník bude hostitelem slavnostního představení nové emise. Sběratel si za ty roky vysloužil bezvadnou pověst mezi sběrateli i obchodníky u nás i v zahraničí, a pro mnohé z nich se jeho návštěva stala neodmyslitelnou součástí začátku podzimní sběratelské sezóny.

Poslední dvě pole třetí řady jsme věnovali dvojici monografií, z nichž ta na ZP 14 – Historický vývoj názvů pošt a poštoven v českých zemích od J. Kratochvíla – se dočkala už druhého vydání (což je zatím v bezmála pětáctýřicetileté historii

Monografie první případ!). Druhá, na ZP 15, je úplnou novinkou, která má vyjít 8. listopadu, u příležitosti letošního Dne české filatelie. Jmenuje se Poštovní odívání v českých zemích a jejím autorem je J. Kramář z Poštovního muzea v Praze.

Zbývající dvě řady (ZP 16 – 25) jsou opticky odděleny natištěnou perforací a tvoří vlastně samostatný 10tíznámkový sešitek. Touto grafickou úpravou jsme chtěli ukázat na možnosti, které vydávání Vlastních známek skýtá – tedy nejen známky, ale sešitkovou úpravu. Obraz všech deseti známek je stejný jako na známkovém poli 1, a to proto, abychom touhle jedničkou mohli podělit naše čtenáře, členy Klubu Filatelie. Většina listů tedy bude roztržena na dvě části, a dolní dvě řady budou rozděleny na jednotlivé známky, tak, aby vyšlo na každého předplatitele Filatelie, jak už jsme uvedli v úvodu tohoto článku.

Výroba

Nové Vlastní známky vznikly v Poštovní tiskárně cenin v Praze–Holešovicích, kde se tisknou i všechny ostatní naše známky (a rovněž mnohé slovenské). Grafická předloha byla zpracována takzvaným stochastickým rastrem s rozlišením 600 dpi, použita byla kombinace rastrového a pérového tisku, jedním z bezpečnostních prvků je mikrotext pod názvem státu.

Tisk byl proveden na čtyřbarevném ofsetovém stroji Heidelberg, tisklo se takzvaně na otočku, tedy na listy papíru dvojnásobné velikosti, které se po potištění jedné poloviny obrátily a stejnou sadou desek byla potištěna polovina druhá. Jen pro zajímavost, vytištění nákladu 600 listů trvá na tomto moderním stroji zhruba 5 – 10 minut.

Tiskový ofsetový stoj Heidelberg v pražské PTC, na němž byla tištěna nová emise Vlastních známek.

Detail označení tiskového stoje.

Z poloviny potištěný list samolepícího papíru, na konci dráhy tiskového stroje (před otočením a dalším tiskem na druhou polovinu).

Detail dolní části vytištěného listu, na níž se nachází barevná testovací stupnice a tzv. znaménko boční náložky, které po oříznutí samozřejmě už neuvidíme.

Po vytištění známek je na dolní okraj listu na příklopovém knihtiskovém stroji Grafopress vytištěn hologram.

Další operací je zhotovení průseku (mezi známkami) a náseku (kolem známky), umožňujících jednak odtržení známky z listu (průsek) a jednak její sejmutí z papíru (násek). Z toho vyplývá, že první jde skrz obě vrstvy papíru (samolepicí i podkladní), druhý jen skrz samolepicí. Obojí se provádí v jedné operaci, na rychlolisu Heidelberg, pomocí plechu, na nějž jsou připevněny různé vysoké výsekové nože v příslušném tvaru.

Poslední operací je pak oříznutí na konečný formát, pomocí stavečích značek vytištěných na okraji tiskového listu (ty však po oříznutí už neuvidíme).

Vydání

Už jsme řekli, že dnem vydání nové emise bylo 7. září, kdy byly známky slavnostně představeny a pokřtěny na veletrhu Sběratel. Jako všechny ostatní známky České republiky i nová emise Vlastních známek s názvem *Časopis Filatelie 2012* platí ve styku tuzemském i mezinárodním ode dne vydání až do odvolání. ZnámeK vyšlo celkem 15.000 kusů, ale v patnácti družicích, z nichž známka číslo 1 má náklad 6.600 kusů a zbylých čtrnáct po 600 kusech (což jistě není mnoho).

Distribuce

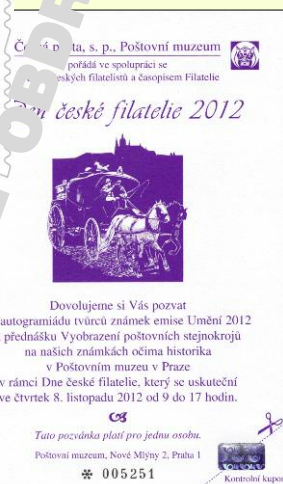
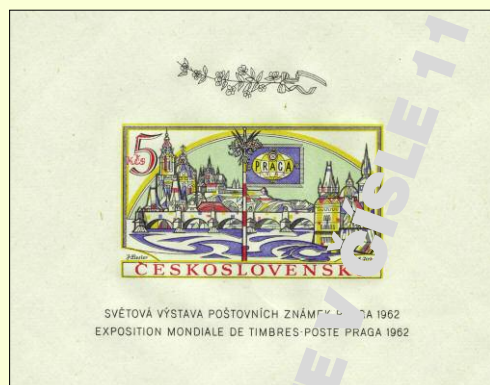
Všichni členové Klubu Filatelie se mohou těšit, že v listopadovém čísle obdrží jako dárek Vlastní známku číslo jedna – jako upomínku na tuto přelomovou událost v naší známkové tvorbě. Bude to v jednom „balíčku“, společně s neupotřebeným nezobkovaným aršíkem PRAGA 1962, tradiční pozvánkou na Den české filatelie v Poštovním muzeu a poukázkou na slevu ve výši 150 Kč na novou monografii, která vyjde v listopadu (na letošní rok jsme předplatitelům slíbili slevy na novou literaturu ve výši 200 Kč, z toho 50 Kč už byla sleva na katalog pro- tektorátu).

Po odtržení a rozeslání známek číslo jedna nám zbude horní část listu s kompletní sérií 15 známek. Přísně vzato, z nich i další dvě mají vlastně číslo jedna – každá ve své skupině: nominální hodnota A na šířku (filatelistické weby) a nominální hodnota

E na šířku (Profil). Podle dosavadních informací si- ce bude pošta číslovat známky bez ohledu na tato hlediska, takže číslo jedna bude mít jen známka ze ZP 1, ale ve filatelistických katalozích mohou být každá hodnota a formát uváděny samostatně (jako např. v Rakousku, i když ani tady detailní katalogi- zaci podle námětů nepředpokládáme). Abychom získali vynaložené prostředky zpět, a současně umožnili zájemcům z řad členů Klubu Filatelie získat vedle známky číslo jedna i kompletní první sérii vlastních známek, rozhodli jsme se nabídnout ji pro- střednictvím zásilkové služby Profil (podrobnosti a objednávku naleznete na straně 26). Případný zisk použijeme na vydávání Filatelie. Nečlenům KF pro malý počet listů série nabídnout neplánujeme.

S prodejem celých listů prozatím neuvažujeme, je- jich malý zbytek nejspíš použijeme pro propagační účely. Například už teď víme, že jeden celý list na- bídneme jako cenu pro vylosovaného včasného předplatitele příštího ročníku našeho časopisu! ■

TĚŠTE SE!

**Kupon
na slevu**
ve výši
150 Kč
na nákup
nové
Monografie

VŠE OBDRŽÍTE V LISTOPADOVÉ FILATELI!